

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

NR 180 OKTOBER 2025

MEDLEMSTIDNING FÖR SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

FOKUS

HIROSHIMA OCH NAGASAKI 80 ÅR SENARE

En stark påminnelse om mänsklig-
hetens sårbarhet

Hiroshimadagen 2025 –
Pierre Schori mottagare
av årets anti-atombombs-
diplom

Kärnvapenstaternas
arsenaler och deras politik
– Frankrikes kärnvapen

Svenska Läkare mot
Kärnvapen på plats vid
IPPNW:s världskongress
i Nagasaki

Läkare mot Kärnvapen ges ut av föreningen Svenska Läkare mot Kärnvapen, SLMK.

ANSVARIG UTGIVARE: Josefin Lind,
josefin.lind@slmk.org
REDAKTION: Josefin Lind, Clara Gullman Levin,
Nils Rodhe, Jan Larsson och Gabriel Holmbom.

LAYOUT: E&G Design.
TRYCK: Exakta Creative.
Tryckt på miljögodkänt papper.

ISSN: 1400-2256

Nästa nummer utkommer i december 2025.
Material skickas till redaktion@slmk.org
senast 15 november.

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45,
113 45 Stockholm
E-POST: info@slmk.org
För medlemsrelaterade frågor:
medlem@slmk.org

BANKGIRO: 901-0901
SWISH: 1239010901
FÖLJ OSS:
Facebook.com/SLMK.1981
Instagram: @svenskalakaremotkarnvapen
Bluesky: @ippnwsweden.bsky.social

SLMK arbetar preventivt för att kärnvapen ska avskaffas innan de används igen. Vi är en del av IPPNW (International Physicians for the Prevention of Nuclear War) samt ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons).

Tidningen utkommer till alla medlemmar i Danske Læger mod Kernevåben,
www.danskelaegermodkernevaaben.dk

KONTAKT:
Povl Revsbech (sekretær og kasserer)
povl.revsbech@gmail.com
DLMK, c/o Povl Revsbech, Langdalsvej 40
8220 Brabrand, Danmark

INNEHÅLL #180

FRAMSIDA: Långa rader av färggranna och noggrant vikta papperstranor finns att beskåda vid minnesplatserna i Hiroshima och Nagasaki.

- 4** Hiroshima och Nagasaki 80 år senare
- 6** Hiroshimadagen 2025 – Pierre Schori mottagare av anti-atombombsdiplomet
- 12** Svenska Läkare mot Kärnvapen på plats vid IPPNW:s världskongress i Nagasaki

- 8** Kärnvapenstaternas arsenaler och deras politik – Frankrikes kärnvapen
- 10** Notiser
- 13** Läkarestudenter cyklade från Hiroshima till Nagasaki
- 14** Krönika: Vi måste förhindra det som inte kan botas

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

Välkommen på föreningens årsmöte!

Tid: 22 november kl. 14.00
Plats: Norrtullsgatan 45, 1 tr, Stockholm

Möteshandlingar finns tillgängligt på slmk.org senast 25 oktober.

För frågor, kontakta info@slmk.org
Du hittar all information och dokument på
slmk.org/nyheter/kallelse-till-arsmote-22-11

“Vi får inte låta våra sinnen förmörkas i denna mörka tid”

Vendela Englund Burnett
Ordförande

Höst 2025. Det är fyrtio år sen vi fick Nobels fredpris för vårt arbete och den påverkan vi haft på att få världens ledare att förstå vad kärnvapen-krig skulle innebära och att det inte kan vinnas. Världen såg en positiv förändring med avspänning, minskade kärnvapen-arsenaler, och minskad rädsla. Vi hade varit del av en förändring som ledde till ljus och hopp. Att det är möjligt får vi inte glömma. Det gick att minska från över 60 000 kärnvapen till dagens mellan 12 och 13 000.

Vi får helt enkelt inte förtrötta i denna hårda tid. Vi får inte låta våra sinnen förmörkas i denna mörka tid. Vi fortsätter utbilda och informera. Vi bemöter med fakta de som tror att kärnvapen gör oss säkra eller att det går att bygga beredskap att hantera effekterna av en kärnvapenattack. Vi måste vara sakliga och faktabaserade men som i allt läkararbete är etik och empati kärnvärden. Vårt arbete handlar om att stå upp för mänskligheten, världen och kommande generationer.

Den nyligen avslutade världskongressen för den internationella läkarrörelsen, IPPNW, i Nagasaki fyllde på med den inspiration och motivation som besök i staden, mötet med de enträgna atombombsöverlevare och kollegor från alla kontinenter ger oss. När vi senast hade kongress i Japan 2012 hade ICAN

”
I hela världen finns läkare som gör allt för att Nagasaki ska förbli den sista staden att förgöras av kärnvapen.

– grundat av IPPNW fem år tidigare – just tagit ordentlig fart. Och 2017 kunde vi glädjas åt att kärnvapenförbudet mot kärnvapen antagits av FN och ett nytt nobelpris tilldelades oss. Antalet länder som skriver på kärnvapenförbudet och ratificerat tickar uppåt. FN och WHO har beslutat att genomföra nya studier och rapporter om effekterna av kärnvapen. Utan påtryckningar och effektiv lobbying från oss i civilsamhället såsom WMA och *International Council of Nurses* skulle det inte ha hänt. I fjol uppmärksammande den

norska nobelkommittén åter betydelsen av arbetet mot kärnvapen när atombombsöverlevare i *Nihon Hidankyo* fick fredspriset.

Vår gemensamma strävan för en kärnvapenfri värld är meningsfull och det händer också positiva saker! När mörkret sänker sig, kärnvapenmakterna utökar sina arsenaler, hotar med användning, utropar sina intressesfärer och bekrigar sina grannländer kan det kännas tungt och hopplöst, är det viktigt att påminna sig detta. I hela världen finns läkare som gör allt för att Nagasaki ska förbli den sista staden att förgöras av kärnvapen. Vårt arbete sedan mer än 40 år har haft en enorm betydelse. Norska nobelkommittén har sett det, så du kan känna både styrka och stolthet över av att vara del i det!

Nu är vi redo för ett nytt verksamhetsår med din hjälp! ■

REPORTAGE

Hiroshima och Nagasaki 80 år senare

Av Knut Mork Skagen, ordförande för Norska Läkare mot Kärnvapen

I augusti i år reste Norska Läkare mot Kärnvapen till Hiroshima och Nagasaki för att hedra minnet av människorna som dog i atombombningarna 1945. Resan blev en stark påminnelse om mänsklighetens sårbarhet och att kärnvapenhotet fortfarande är högst närvarande.

Hiroshima, 6 augusti

Jag har rest från Norge tillsammans med kollegor från Norska Läkare mot Kärnvapen, ICAN, Nej till atomvapen och två folkvalda politiker från det norska Arbeiderpartiet. Japan har just upplevt sin varmaste julimånad någonsin, och luften i Hiroshima är tung av hetta och fukt. Klimatkrisen gör sig påmind.

Vid ceremonin för att minnas att det är 80 år sedan USA bombade Hiroshima, är det en besvikelse att inte fler världsledare är närvarande. De hade behövt höra orden från Hiroshimas borgmästare, Kazumi Matsui: "Icke-spridningsavtalet (NPT) är på randen till kollaps. Avtalet om förbud mot kärnvapen bör bli ett starkt stöd till NPT och säkerställa att det förblir hörnstenen i

nedrustnings- och icke-spridningsregimen."

Till skillnad från borgmästaren nämner inte Japans premiärminister Shigeru Ishiba NPT, TPNW eller några andra internationella avtal i sitt tal. Han citerar i stället hibakusha-poeten Shinoe Shōda, vars ord är inhuggna i ett av fredsparkens monument: "Det tunga benet måste vara från en lärare. De små skallarna runt omkring måste vara eleverna som sitter i ring."

Han säger också: "Ån en gång lovar jag att Japan ska göra allt i sin makt för att skapa en värld utan kärnvapenkrig och en värld utan kärnvapen, med evig fred."

Hur han tänkt göra allt i sin makt för evig fred lämnades åt fantasin. Redan på ceremonidagen kämpade premiärministern för sitt politiska liv. Hans parti, LDP, hade nyligen förlorat majoriteten i parlamentets överhus. En månad senare, den 7 september, tvingades han avgå. Under tiden märks tecken på att Japan knyter sig närmare den amerikanska kärnvapenparaplyet. Enligt Reuters har Japan och USA fört samtal om hur japanska styrkor kan stödja amerikanska styrkor vid ett kärnvapenangrepp. Vissa lagstiftare har förespråkade amerikan-

↑ I anslutning till ceremonierna fanns utställningar med bilder och information om atombombarnas verkningar och konsekvenser.

← Att vika papperstraror har blivit synonymt med motståndet mot kärnvapen världen över.

↑ Den norska delegationen bestod av representanter från organisationerna Norska Läkare mot Kärnvapen, ICAN och Nej till Atomvapen samt två folkvalda politiker från det norska Arbeiderpartiet.

ska kärnvapen på japansk mark. På kvällen driver papperslyktor-na nedströms, förbi bron som var atombombens ursprungliga mål.

Nagasaki, 9 augusti

Nagasaki känns omedelbart bekant och nära. Det är en liten stad med runt 400 000 invånare, belägen i trånga dalgångar mellan hav och berg. Den har ett akvarium och en gondolbana upp till en topp där man kan blicka ut över centrum. Regnet öser ner. Det känns som om jag har varit här förut, och efter en stund går det upp för mig att det är häpnadsväckande likt Bergen.

Vi har inte fått platser vid själva ceremonin, så vi ser en direktsändning i en aula på atom-bombmuseet. Med tanke på vädret är vi kanske lyckligt lottade. Tiden före ceremonin tillbringar vi inne på museets utställning, som är lite enklare utformad än den i Hiroshima. Detta, till-

” Det blir lättare att ta in att bomben inte detonerade på en främmande plats i en främmande tid, utan att den detonerade just här, på en tid som då var nu.

sammans med likheten med en vanlig norsk kuststad, ger också en känsla av vardaglighet. Det blir lättare att ta in att bomben inte detonerade på en främmande plats i en främmande tid, utan att den detonerade just här, på en tid som då var nu.

Mitt i utställningen står en fullskalemodell av *Fat Man*, målad som en geting i en skrikig gul färg med svarta tvärgående ränder. Bredvid modellen visas en film av amerikanska soldater som gör bomben klar för användning. De ser avslappnade ut; några har tagit av sig skjor-

tan i värmen. Färgerna röjer filmens ålder, men kläderna och kropparna kunde lika gärna vara från idag. Det är inte svårt att föreställa sig att dessa män gör i ordning en bomb som ska släppas över min stad, och mitt hem. I så fall undrar jag var vi skulle ha anlagt en fredspark, och hur vi skulle ha hedrat våra 100 000 döda. ■

EVENEMANG

Hiroshimadagen 6 augusti 2025

Uppåt 130 personer samlades i Vasaparken i Göteborg för att lyssna på talare Ulf Bjereld och musik av Matilda Magnusson och Jazzmusiker för Fred.

FOTO: JÖRAN FAGERLUND

På flera håll i landet uppmärksammades 80-årsdagarna av atombombningarna av de japanska städerna Hiroshima och Nagasaki den 6 och 9 augusti. I Stockholm och Göteborg men även i Växjö och Falun samlades människor för att lyssna på alltifrån talare till poeter och musiker - alla där för att hedra offren och stödja kampen mot kärnvapen.

Göteborg

I mer än 30 år har den lokala fredsgruppen Fredsam, vilket vi ingår i, arrangerat en årlig manifestation för uppmärksammandet av Hiroshimadagen i Vasaparken i Göteborg. I år samlades rekordmånga, närmare 130 personer i parken. Inbjuden talare var Ulf Bjereld, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, som i sitt tal noterade att han var inbjuden talare för 14 år sedan och då hade skäl att vara mer optimistisk än vad han kunde vara i år: "80 år har alltså gått, och vi lever fortfarande i hotet av ett nytt kärnvapenkrig. Det är ett underbetyg för våra politiska ledare att man under 80 års tid misslyckats med att avskaffa dessa vapen som hotar hela mänsklighetens existens."

På både Hiroshimadagen 6 augusti och Nagasaki-dagen 9 augusti publicerade vi flera insändare och debattartiklar i lokaltidningar runt om i landet.

Stockholm

I Stockholm samlades närmare 90 personer i Storkyrkan för att medverka vid utdelningen av årets anti-atombombsdiplom vilket i år tilldelades Pierre Schori. Föreningens motivering till utdelningen löd "I sin långa politiska gärning har Pierre Schori, såväl nationellt som internationellt, påtalat riskerna med kärnvapen och arbetat hårt i kampen för en kärnvapenfri värld. Med sin gedigna kunskap, erfarenhet och sitt internationella engagemang har han analyserat händelseutvecklingen på världsarenan, försvarat FN:s konvention om förbud mot kärnvapen och påtalat orimligheten i kärnvapenavskräckning som fredsbevarande. Oförtröttligt fortsätter han göra sin röst hörd i en osäker och turbulent tid och återkommer ständigt till vikten av att bevara tron på att en kärnvapenfri värld är möjlig."

Inbjuden talare till manifestationen i Stockholm var forskaren och skribenten Victor Galaz, som inom sin forskning träffat atombombsöverlevare och deras familjer, atomveteraner, fredsaktivister, läkare, journalister, studenter,

↑ Årets mottagare av anti-atombombsdiplomet Pierre Schori tillsammans med föreningens vice ordförande Benny Petersson, ordförande Vendela Englund burnett samt talare på manifestationen Victor Galaz.

↑ Gunnar Westberg representerade Svenska Läkare mot Kärnvapen vid manifestationen i Göteborg.

↑ Ulf Bjereld, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, noterade i sitt tal att 80 år har gått och vi lever fortfarande i hotet av ett nytt kärnvapenkrig.

dokumentärfilmare, lärare, poeter, akademiker som alla arbetar med att förvalta överlevares berättelser, från både Japan och provsprängningsplatser såsom Marshallöarna. I sitt tal uttryckte Victor Galaz "För många överlevare är känslan av skuld och skam fortfarande alltför tung att bära. Skuld över att ha överlevt när så många andra förlorat livet. Skam över att inte ha kunnat hjälpa medmänniskor i ofattbar nöd. Som om detta inte vore nog, får jag förklarat en dag, påverkas överlevares hela liv av en kvävande rädsla för att någon dag själv drabbas av cancer, eller någon annan av de många 'atombombsjukdomar' som de kommit att kallas i japansk folkmun."

Växjö

Invid Växjösjöns kant är det på Hiroshimadagen en manifestation varje år. Det är olika fredsgrupper i staden som samverkar och minnesceremonin avslutas med att små båtar, som fredsduvor, skickas ut över sjön i augustiskymningen. Talare i år var vår medlem Bengt Järhult och poeten Tina Persson. ■

“Kärnvapenstaterna håller oss alla som gisslan”

Utdrag ur Pierre Schoris tal i Storkyrkan, Stockholm

”Få av oss har levt i en kärnvapenfri värld. Kommer vi någonsin att uppleva den förmånen igen?

Idag finns det 12 241 kärnvapen. Med, det tål att upprepas, en sprängkraft tusentals gånger Hiroshimabomben.

De flesta, runt 90 procent, är i händerna på Vladimir Putin och Donald Trump. Kärnvapenstaterna var i början fem, idag är de nio. Och tillskottet är skrämmande: Netanyahus Israel och Kim Jong-uns Nordkorea samt ärkefienderna Indien och Pakistan, nyss i strid med varandra.

I en färsk studie från fredsforskningsinstitutet SIPRI varnas nu för en ny nukleär kapprustning, i kombination med slopande av nedrustningsavtal.

Efter den andra atombomben, mot Nagasaki den 8 augusti 1945, skrev Albert Camus: 'Den mekaniska civilisationen har just uppnått sin högsta grad av barbari'.

När Olof Palme, som läste Camus, i december 1981, stod vid stentrappan där den första atombomben hade förvandlat en levande människa till en skugga skrev han: 'Min fruktan är att människosläktet själv kommer att sluta som blott en skugga på en mur'.

Fyra år senare, i sitt sista tal i FN väckte den svenske statsministern frågan om domedagsvapnens legalitet: 'Vi bör överväga att i internationell lag förbjuda användningen av kärnvapen. Som i en del av en process som leder till allmän och fullständig nedrustning'.

Palmes slutsats då gäller än idag: 'Kärnvapenstaterna håller oss alla som gisslan'.

/.../

Vi behöver ju också rusta för freden, både den inre och yttre.

Till slut: Så länge kärnvapen finns, finns också risken av nya Hiroshima och Nagasaki. Ingen kan förneka detta ultimata hot mot människosläktet.” ■

Frankrikes kärnvapen

Av Clara Gullman Levin

Idel fem i vår serie om kärnvapenstaternas arsenaler och vad som skulle hända ifall dessa stater attackerades med kärnvapen fokuserar vi på Frankrike. I nummer 178 gick vi igenom USA:s kärnvapenarsenal och i tidigare nummer kan du läsa om Indiens, Pakistans och Rysslands kärnvapen.

Frankrikes arsenal

Frankrikes kärnvapenarsenal står på två ben; ubåtar och stridsflyg, där ubåtarna utgör själva ryggraden för landets arsenal. I de senaste

siffrorna från *Federation of American Scientists* (FAS), i samarbete med *Bulletin of Atomic Scientists*, har Frankrike fortfarande 290 kärnvapen i sin arsenal. Det var under 2008 som dåvarande president Nicolas Sarkozy meddelande att Frankrikes kärnvapenarsenal ska bestå av färre än 300 stycken, ett beslut som står fast än idag.

Kärnvapenarsenalen består av dels luftburna och dels ubåtsbaserade missiler. De har fyra ubåtar där varje ubåt kan bära upp till 64 missiler med en sprängkraft på 100 kiloton vardera. Alla missiler är dock inte konstant utplacerade. Totalt handlar det om 240 ubåtsbaserade ballistiska missiler (SLBM). Frankrikes övriga arsenal innehåller 50 flygplansburna kryssningsmissiler med en sprängkraft på 300 kiloton vardera. *Nuclear Weapons Ban Monitor*, en årlig rapport sammanställd av Norsk folkehjelp, beräknar att den sammanlagda sprängkraften i Frankrikes kärnvapenarsenal är motsvarande 1 993 Hiroshimabomber.

Frankrikes kärnvapenarsenal genomgår för närvarande ett omfattande moderniseringsprogram, allt från ballistiska missiler, kryssningsmissiler, ubåtar, flygplan och hela industrin runt omkring. Det planeras även för att öppna upp en ny flygbas, som enligt president Emanuel Macron

kommer att bli den första basen som huserar Frankrikes nya hypersoniska kärnvapenmissil. FAS skriver i sin analys att det är fortfarande oklart om moderniseringsprogrammen innebär att även antalet stridsspetsar kommer att öka.

Kärnvapendoktrin och strategi

På senare tid har den franska kärnvapenstrategin förändrats, från att handla om ”Frankrikes vitala intressen” till att landets ”vitala intressen har nu en europeisk dimension”.

Efter att Donald Trump tillträdde som USA:s president i januari 2025 har USA:s utrikespolitik blivit alltmer oförutsägbar. Den franska retoriken har till följd av detta hårdnat och vill allt mer framställa sig själva som beskyddare av Europa, i USA:s frånvaro. Den 24 april 2025 sa Frankrikes ambassadör i Sverige i en intervju till SVT Nyheter att: ”Våra franska vitala intressen omfattar också våra allierades intressen. I det perspektivet gäller också kärnvapenparaplyet våra allierade och självklart finns Sverige bland

dem”, med anledning av att franska stridsflygplan övade på att fälla bomber i Norrbotten.

Under sommaren 2025 presenterade Frankrike en ny nationell strategisk plan med stort fokus på kärnvapen och dess avskräckande effekt och kärnvapen har fått en ännu större roll i den franska försvarspolitik. Det står bland annat: ”Det är avgörande att förbereda sig för detta scenario [ett högintensivt krig]: Frankrike och europeerna måste kunna försvara sig mer effektivt och avskräcka från ytterligare ryska aggressioner på kontinenten. Europeiska unionen och dess medlemsstater har avsevärt ökat sina insatser på försvarsområdet och skapat en rad nya instrument för att stödja detta arbete. Denna uppbyggnad, som syftar till att säkerställa att Europa är redo att möta nya hot, kommer att fortsätta att aktivt stödjas av Frankrike.”

”
Under sommaren 2025 presenterade Frankrike en ny nationell strategisk plan med stort fokus på kärnvapen

↑ Rainbow Warrior var ett Greenpeace-fartyg som sänktes av Frankrikes underrättelsetjänst den 10 juli 1985 i Auckland, Nya Zeeland. Orsaken var att Greenpeace försökte förhindra de franska kärnvapenprovsprängningar som genomfördes i Franska Polynesien. I samband med sänkningen omkom fotografen Fernando Pereira.

Frankrike har även slutit en ny deklaration med Storbritannien om ett ökat samarbete genom att bland annat inrätta en ”styrgrupp för kärnvapen” (nuclear steering group). I deklarationen står det ”Våra kärnvapen finns till för att avskräcka de mest extrema hoten mot våra nationers säkerhet och våra vitala intressen. Våra kärnvapen är oberoende, men kan samordnas och bidra väsentligt till alliansens övergripande säkerhet och till fred och stabilitet i det euroatlantiska området.”

Humanitära konsekvenser

Frankrikes kärnvapentester, som ägde rum i Algeriet samt i Polynesien i Stilla havet, resulterade i omfattande radioaktivt nedfall och innebar stora konsekvenser för människorna som bodde i områdena med massiva globala protester till följd. Många minns bojkotten av franska viner på 90-talet vilket irriterade Frankrike men vars konkreta effekter inte bevisades.

Enligt ICAN:s rapport *No place to hide: Nuclear weapons and the collapse of health care systems* (2022) skulle ett medelstort kärnvapen (100 kiloton) som detoneras över Paris resultera i att uppskattningsvis över 520 000 människor dör direkt och över 1,38 miljoner människor skadas, varav en stor andel med svåra brännskador. Enligt ICAN:s beräkningar skulle det gå 21 patienter för varje kvarvarande sjukhussäng och varje kvarvarande läkare skulle ta hand om 47 patienter samtidigt. I Paris finns det 39 sjukhus, de flesta är centralt placerade och skulle förstöras eller skadas vid en eventuell kärnvapenattack.

Kostnad

År 2024 spenderade Frankrike 6,9 miljarder US dollar på sin kärnvapenarsenal enligt uppskattade beräkningar från ICAN:s senaste rapport *Hidden costs: Nuclear Weapon Spending in 2024*. Under 2024 ökade anslaget för kärnvapen i landets försvarsbudget med 812 miljarder US dollar. ICAN skriver i rapporten att kostnaderna för Frankrikes kärnvapen kommer att öka med 50% de kommande åren. Denna kostnad inkluderar fyra nya kärnkraftsdrivna ballistiska missilubåtar, dock inte stridsflygplanen Rafale som kan bestyckas med kärnvapen. ■

Referenser

Bulletin of the Atomic Scientists
81(4), sida 313–326

Hans M. Kristensen, Matt Korda, Eliana Johns, and Mackenzie Knight-Boyle, 2025. French nuclear weapons, 2025.
<https://doi.org/10.1080/00963402.2025.2524251>

ICAN

Hidden Costs: Nuclear weapons spending in 2024

No place to hide: Nuclear weapons and the collapse of health care systems 2022
www.icanw.org/report_no_place_to_hide_nuclear_weapons_and_the_collapse_of_health_care_systems

French Republic

National Strategic Review 2025
www.sgdsn.gouv.fr/files/files/Publications/20250713_NP_SGDSN_RNS2025_EN_1.pdf

SVT Nyheter

John Granlund, ”Fransk militär ökar närvaron: Kärnvapnen skyddar även Sverige”
www.svt.se/nyheter/lokalt/norrboten/fransk-militar-okar-narvaron-karnvapnen-skyddar-aven-sverige 2025-04-24

Northwood Declaration

10 July 2025, (UK-France joint nuclear statement)
www.gov.uk/government/news/northwood-declaration-10-july-2025-uk-france-joint-nuclear-statement 2025-07-10

Radioaktiv läcka utanför kärnvapenbas i Skottland

I augusti uppmärksammade den brittiska tidningen The Guardian att radioaktivt vatten släppts ut i närheten av Glasgow. Det radioaktiva vattnet kom från en av Storbritanniens kärnvapenbaser i Skottland, Coulport. Läckan berodde på att alltför gamla rör hade brustit.

Kärnvapenbasen Coulport är en av de mest säkra och hemligstämplade militäranläggningarna i Storbritannien. Där monteras kärnstridsspetsar på Tridentmissilerna som sedan lastas på ubåtarna innan de ger sig ut på patrullering till havs, som en del av Storbritanniens kärnvapenavskräckning.

Rapporter visar att det inte är första gången som radioaktivt vatten läcker ut från kärnvapenbaserna, men radioaktiviteten har varit låg och har inte utgjort någon fara för människors hälsa. Kritiker menar att underhållet på kärnvapenbaserna brister och ”att en sådan försumlig inställning är alltför vanlig inom kärnvapenprogrammet och är en direkt följd av bristande tillsyn.”

www.theguardian.com/environment/2025/aug/09/radioactive-water-bomb-base-scotland-leak-sea-files

Amerikanska kärnvapen återigen utplacerade i Storbritannien

I juli rapporterade brittiska organisationen Nuke-Watch UK att USA har stationerat kärnvapen på Lakenheath flygbas som ligger i Suffolk, cirka 13 mil norr om London. NukeWatch UK skriver på sin hemsida att dessa kärnvapen är ”en del av Natos planer på att placera ut nya kärnvapen avsedda för krigföring i Europa”.

Fram till 2008 fanns det amerikanska kärnvapen utplacerade på Lakeheath flygbas men drogs sedan tillbaka. Spekulationer har pågått sedan 2022 om att nya kärnvapen ska placeras på basen då en uppgradering av infrastrukturen kring flygbasen ägt rum en tid.

NukeWatch UK skriver i ett uttalande att varken det brittiska parlamentet eller landets medborgare har blivit informerade om att amerikanska kärnvapen återigen har utplacerats i landet och att utplaceringen av nya kärnvapen medför stora risker.

www.nukewatch.org.uk/how-the-us-air-force-brought-nuclear-weapons-to-lakenheath-air-base-the-inside-story

All the King's Weapons: Nuclear Launch Authority in the United States

I en ny rapport från *Federation of American Scientists*, FAS har forskaren Mackenzie Knight-Boyle undersökt hur USA kommit fram till det system för avfyrningsbehörighet som finns i idag. Knight-Boyle spårar ursprunget till den ensamma behörigheten till kärnvapenålderns tidigaste dagar och följer historien av försök och misstag, kopplingen till industrin, utvärderar risker och sårbarheter och analyserar politiska förslag.

USA:s president är den enda personen i landet som kan beordra användning av kärnvapen. Hur har USA kommit fram till systemet om att det är presidenten i USA som ska ha ensam rätt att beordra användning av USA:s kärnvapen och är detta system det bästa systemet för landet?

Mackenzie Knight-Boyle lyfter fram att denna befogenhet har varit hårt granskad av journalister och experter, som kanske inte alltid känner högt förtroende för presidenten som sitter på kärnvapenkoderna. Även lagstiftare i USA har lagt fram nya lagförslag för att begränsa presidentens makt att ensam bestämma om att avfira kärnvapen.

<https://fas.org/wp-content/uploads/2025/09/September-2025-All-the-Kings-Weapons.pdf>

ICAN arrangerade en gatuutställning i Genève tillsammans med "Artists Against the Bomb" för att protestera mot 80 år av kärnvapen. Aktivister, diplomater och internationella representanter, bekräftade det akuta behovet av en värld fri från kärnvapen. Foto: ICAN - Aude Catimel

KONGRESS

International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)

Världskongress i Nagasaki

Av David Victorin

Läkare mot kärnvapen från över 50 länder samlades under några dagar i Nagasaki. En stad som bär på så mycket historia och personliga berättelser om kärnvapens konsekvenser. Pressuppbådet var stort och ständigt närvarande och programmet var späckat med talare från WHO, WMA, Pugwash och IPPNW:s olika representanter.

Fokus var kring läget i Sydostasien men kriget i Gaza och de miljoner palestinier som lever på flykt och under svårt uppmärksammandes återkommande och finns i slutdokumentet från kongressen.

Det försämrade världsläget gör att riskerna med kärnvapen har ökat på flera sätt. Vapensystem med dual use, dvs vapen som kan bära både konventionella och kärnvapen, blir fler vilket ökar osäkerheten eftersom en stat inte kan veta om en missil som kommer mot dem bär på kärnvapen eller inte. Det finns en trend mot att svara snabbt på angrepp

– *launch on warning* – vilket ökar militärens makt eftersom beslut behöver fattas inom 10–15 min. I kombination med fler styrbara missiler som kan ändra sin bana efter att de avfyrats ökar det risken för krig av misstag.

Avskräckning problematiserades. Det finns ingen konsensus kring avskräckning och teorierna motsäger delvis varandra vilket kan leda till allvarliga missförstånd. Vem har rätt till avskräckning och är den skadlig bara om ett kärnvapen avfyras? Det restes tvivel kring om USA verkligen är beredda att starta ett kärnvapenkrig om en allierad blir angripen med kärnvapen.

På den hoppfulla sidan konstaterades att diktaturer ofta är bräckliga strukturer och när förändringen kommer kan den ske mycket fort. Tanken om en gemensam säkerhet som inte bygger på ställningskrig har enligt professor Tom Sauer visat sig fungera i praktiken med flera nutida exempel och är därför ingen utopi. Avgående co-president Carlos Umaña höll ett

intressant tal, som har översatts och kortats ner i detta nummer på sida 14, där han bland annat drog paralleller till slaveriet som en gång var ett förhärskande samhällssystem som nu hör till historien, även om det krävdes en lång kamp från

Historien visar att upprustning ofta leder till eskalering och en ökad risk för väpnad konflikt.

↑ De nyvalda tre co-presidenterna samt ordföranden har redan börjat prata ihop sig. Från vänster Kati Juva (Finland), Ruth Mitchell (Australien), Inga Blum (Tyskland) och Olga Trushina Mironova (Ryssland).

↑ Tillsammans hedrade vi offren för atombomben med en blomceremoni vid fredsstatyn i fredsparken.

många aktörer. Han ifrågasatte också uttrycket ”den som vill ha fred ska rusta för krig” vilket ofta hörs i den svenska debatten. Historien visar att upprustning ofta leder till eskalering och en ökad risk för väpnad konflikt.

Professor Cheryl Harrison föreläste om kärnvapenkrigets vinter och rekommenderade publikationen *Potential Environmental Effects of Nuclear War* för att ta del av det senaste kunskapsläget. I stort bekräftade det tidigare forskning om minskade skördar, utbredd svält och efterföljande krig om resurser.

Vi höll tillsammans med Carlos Umaña en workshop om fundraising. Den gav nya insikter kring hur arbetet bör fokuseras för att bli så framgångsrikt som möjligt. Vi arrangerade även en workshop om avskräckning där jag berättade hur vi i Sverige har arbetat för att nedmontera avskräckningen med hjälp av vår rapport *Förebygga är enda medicinen*. ■

Läkarstudenter cyklade från Hiroshima till Nagasaki

Inför varje världskongress arrangerar IPPNW:s studenter en cykeltur och så även inför denna kongress. 21 studenter och unga läkare från nio olika länder cyklade från Hiroshima till Nagasaki, 542 kilometer, på åtta dagar. De cyklade för att uppmärksamma fred och en kärnvapenfri värld.

Flera deltagare uttryckte att det var en lång och mödosam resa. Resan gick bokstavligen över berg och hav och under resans gång stannade de flera gånger på olika historiska och religiösa platser samt museum. Deltagarna berättade att motivationen sinade till och från på grund av den stora fysiska ansträngningen, men den övergripande anledningen, att uppmärksamma kärnvapenfrågan, gjorde att de fortsatte resan.

Dessa cykelturer för studenter och unga läkare innan kongresser har pågått under många år och antalet kilometer som cyklats har varierat. I vissa länder har det varit enklare att genomföra cykelturerna i andra länder svårare, likaså har komforten varierat stort. Många svenska studenter har deltagit på cykelturerna men inte detta år. Turerna har utgjort ett fint sätt för medicinstudenter att lära känna varandra, skapa en stark gemenskap och att få uppmärksamhet för frågan hos lokalbefolkning och kommunala beslutsfattare. ■

KRÖNIKA

Vi måste förhindra det som inte kan botas

Under IPPNW:s kongress höll Carlos Umaña ett starkt tal om läkarens roll i nedrustningen vilket vi här har sammanfattat. Hela talet hittar du på slmk.org

Ar 1985 tilldelades IPPNW Nobels fredspris för att "sprida tillförlitlig information och öka medvetenheten om de katastrofala följderna av ett kärnvapenkrig". Detta erkännande gällde inte bara vår vetenskapliga noggrannhet – det handlade också om vår moraliska tydlighet. Det bekräftade kraften i evidensbaserad politik: att använda vetenskap för mänsklighetens bästa och att sätta människor – inte makt – i centrum för debatten.

Idag finns det nio kärnvapenstater. Deras status bygger på ett system av normer och värderingar som belönar innehav. Kärnvapen betraktas som värdefulla enbart eftersom systemet tillskriver dem ett värde. I medicinska termer är detta en systemisk sjukdom – och kärnvapenstaterna är bara lokala symptom. För att kunna bota sjukdomen måste vi behandla orsaken, inte bara symptomen. Lösningen måste vara systemisk.

För att undanröja hotet räcker det inte att kämpa för nedrustning – vi måste konfrontera själva kärnvapnen. Vi måste tydligt och utan förbehåll fördöma dem. Med Setsuko Thurlows ord: "Kärnvapen är inte ett nödvändigt ont – de är det yttersta onda." Vår säkerhet ligger inte i deras existens, utan i deras avskaffande.

Avskaffande förutsätter stigmatisering. Att beröva kärnvapen deras skenbara värde är avgörande. Så har mänskligheten tidigare förändrat beteenden – som slaveriet – och förbjudit andra massförstörelsevapen. I dag skryter inget land

↑ Carlos Umaña är avgående co-president för International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW).

med att ha kemiska vapen. Ingen nation inkluderar biologiska vapen i sin säkerhetsdoktrin. Det som en gång var acceptabelt är nu otänkbart. Världen blir fri från kärnvapen först när de fördöms universellt – när kärnvapenstatus inte längre ses som en ära, utan som en skam.

Vi har redan bevittnat förödelsten i Hiroshima och Nagasaki. Konsekvenserna är katastrofala, långvariga och djupt omänskliga. Men ett fullskaligt kärnvapenkrig skulle vara ett existentiellt hot. Förutom

den omedelbara förlusten av tiotals miljoner liv och en omfattande ekologisk kollaps, skulle världen drabbas av global strålning, nedbrytning av ozonskiktet och en kärnvinter som varar i årtal. Ingen nation skulle någonsin kunna förbereda sig för ett sådant scenario. Det finns ingen

återhämtning efter ett kärnvapenkrig.

Läkarnas roll i fredsarbetet är avgörande. Som helare, forskare och livets beskyddare är det vår plikt att säkerställa att krigets fasor – särskilt hotet om kärnvapenförintelse – förstås fullt ut. Vi måste förhindra det som inte kan botas.

Därför, när vi kavlar upp ärmarna och tar oss an utmaningen framför oss, låt oss närma oss kärnvapenavskaffandet inte med cynism, utan med mod. Inte med resignation, utan med beslutsamhet. Låt oss öppna sinnen, ifrågasätta djupt rotade myter om kärnvapen och bryta oss loss från den avhumanisering som upprätthåller våldet.

Låt oss vara optimistiska – inte för att vägen är lätt, utan för att historien formas av dem som tror på förändring. Kärnvapen kan avskaffas. Men det kräver arbete. Det kräver samhörighet. Det kräver oss. Så låt oss agera – vägleda av vetenskap, hopp och en djup tro på mänskligheten. Klockan tickar. Och världen ser på. ■

”
Avskaffande förut-
sätter stigmatisering.
Att beröva kärnvapen
deras skenbara värde
är avgörande.

SPARA OCH BIDRA TILL EN KÄRNVAPENFRI VÄRLD!

SWEDBANK HUMANFOND är en ideell hållbarhetsfond där 2% årligen utdelas till ideella organisationer. Det innebär att andelsägare som sparar i fonden avstår en del av sitt kapital till förmån för en organisation och är ett smidigt sätt att kombinera långsiktigt sparande med långsiktigt givande.

Sedan 1994 har Svenska Läkare mot Kärnvapen tilldelats i snitt över

400 000 KR

per år. Det har gjort stor skillnad för vårt arbete.

Du kan månadsspara regelbundet eller göra insättningar då och då. Du kan själv välja vilken organisation som ska få ta del av utdelningen, som Svenska Läkare mot Kärnvapen. Om du inte gör något val fördelas pengarna mellan alla anslutna organisationer.

Läs mer på
slmk.org/stod-oss/etiskt-fondsparande

Historisk avkastning garanterar inte avkastning i framtiden. Värde på fonden kan minska och öka kraftigt i värde och det är inte säkert att du får tillbaka alla pengar du satt in. Faktblad, informationsbroschyr och information om dina rättigheter finns på swedbankrobur.se

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

VÄRVA EN KOLLEGA

Värva en kollega eller kurskamrat, så är du med och ser till att vi kan fortsätta sätta press och vara en tydlig humanitär röst för nedrustning!

Vi skickar gärna broschyrer, tidningar och annat material till din hjälp – hör av dig till info@slmk.org.

[SLMK.ORG/BLI-MEDLEM](https://slmk.org/bli-medlem)

Vi behöver
din hjälp att bli
fler i kampen mot
kärnvapen

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN

